

Zadeva C-15/24 PPU [Stachev]ⁱ

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

11. januar 2024

Predložitveno sodišče:

Sofijski rayonen sad (Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

11. januar 2024

Obtoženec v kazenskem postopku:

CH

Ob udeležbi

Sofijska rayonna prokuratura

Predmet postopka v glavni stvari

Postopek se nanaša na rop, ki sta bila storjena kot nadaljevano kaznivo dejanje in sta kazniva na podlagi člena 198(1) v povezavi s členom 26(1) Nakazatelen kodeks Republike Bolgarije (kazenski zakonik, v nadaljevanju: NK). Obtoženec CH je zdaj v priporu.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Predlog na podlagi člena 267 PDEU za razlago določb prava Unije, ki se uporabljajo za predmet postopka (zlasti glede zakonitosti procesnih dejanj, ki so bila opravljena ob kršitvi pravice do dostopa do odvetnika).

ⁱ Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je skladno s členom 12(2) Direktive 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o pravici do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti v povezavi s členom 47, prvi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, če je sodišču, ki preverja vprašanje obstoja utemeljenega suma udeležbe obdolženca pri kaznivem dejanju, ki se mu očita, na podlagi nacionalne ureditve in sodne prakse, ko odloča o odreditvi ali izvršitvi ustreznega varnostnega ukrepa, odvzeta možnost, da presodi, ali so bili dokazi, ko je bil obdolženec osumljen in so mu policijski organi omejili pravico do prostega gibanja, pridobljeni ob kršitvi pravice obdolženca do dostopa do odvetnika, ki jo določa ta direktiva?
2. Ali se upošteva zahteva po spoštovanju pravice do obrambe in poštenosti postopka v smislu člena 12(2) Direktive 2013/48, če sodišče, ki preverja vprašanje ustreznosti varnostnega ukrepa, pri oblikovanju svojega notranjega prepričanja upošteva dokaze, ki so bili pridobljeni ob kršitvi zahtev iz Direktive, ko je bila zadevna oseba osumljena in so ji policijski organi omejili pravico do prostega gibanja?
3. Ali to, da sodišče, ki kljub nasprotnemu navodilu hierarhično višjega sodišča preveri vprašanje ustreznosti varnostnega ukrepa, izloči dokaze, pridobljene v nasprotju z Direktivo 2013/48, negativno vpliva na zahteve glede poštenosti postopka iz člena 12(2) te direktive v povezavi s členom 47, prvi in drugi odstavek, Listine in zbuja dvom v nepristranskost sodišča?
4. Ali ima možnost iz člena 3(6)(b) Direktive 2013/48, da se lahko v izjemnih okoliščinah v predkazenskem postopku začasno odstopi od pravice do dostopa do odvetnika, kadar je takojšnje ukrepanje preiskovalnih organov nujno, da se prepreči resno tveganje za kazenski postopek, neposredni učinek v zadevni državi članici EU, če ta določba ni bila prenesena v njeno nacionalno pravo?
5. Ali se spoštujejo jamstva iz člena 9(1)(a) in (b) v povezavi z uvodno izjavo 39 Direktive 2013/48, če se je osumljenec sicer pisno odpovedal pravici do dostopa do odvetnika, vendar je osumljenec nepismen in ni bil obveščen o morebitnih posledicah odpovedi ter je pozneje pred sodiščem navedel, da ni bil seznanjen z vsebino dokumenta, ki ga je podpisal, ko so mu policijski organi omejili pravico do prostega gibanja?
6. Ali organi osumljenca zato, ker se je ob prijetju odpovedal pravici do dostopa do odvetnika na podlagi določb Direktive 2013/48, neposredno pred izvedbo vsakega nadaljnjega preiskovalnega ukrepa, v katerega je vključen, niso več zavezani obvestiti o pravici do dostopa do odvetnika in možnih posledicah morebitne odpovedi tej pravici?

Navedena zakonodaja in sodna praksa Unije

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, člen 47

Direktiva 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o pravi do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravi do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti (UL 2013, L 294, str. 1), uvodna izjava 39, člen 3(6)(b), člen 9(1)(a) in (b) ter člen 12(2)

Sodbi Sodišča v zadevah C-608/21 in C-209/22

Navedene nacionalne določbe

Konstitutsia na Republika Bulgaria (ustava Republike Bolgarije) (DV št. 56 z dne 13. julija 1991, velja od tega dne, v nadaljevanju: ustava)

Člen 5(1) Ustava je najvišji zakon in drugi zakoni ne smejo biti v nasprotju z njo.

(2) Ustavne določbe imajo neposredni učinek.

Člen 30(1) Vsak ima pravico do osebne svobode in nedotakljivosti.

(2) Nihče ne sme biti prijet, pregledan, preiskan ali izpostavljen drugemu posegu v njegovo osebno nedotakljivost, razen pod pogoji in po postopku, ki so določeni z zakonom.

(3) Pristojni državni organi smejo v neodložljivih primerih, ki jih izrecno določa zakon, prijeti državljana, o čemer morajo brez odlašanja obvestiti organe sodne oblasti. Organ sodne oblasti v 24 urah po prijemu odloči o njegovi zakonitosti.

(4) Vsak ima od svojega prijeta ali obdolžitve pravico do odvetnika.

Zakon za Ministerstvo na vatrešnite raboti (zakon o ministrstvu za notranje zadeve, DV št. 53 z dne 27. junija 2014)

Člen 72(1) Policijski organi lahko pridržijo osebo:

1. za katero obstajajo indici, da je storila kaznivo dejanje;

[...]

(5) [...] Pridržana oseba ima od svojega pridržanja pravico do zagovornika, pri čemer jo je treba poučiti tudi o tem, da se lahko odpove zagovorniku, in o posledicah te odpovedi ter o pravici do molka, če je pridržana na podlagi odstavka 1, točka 1.

Člen 74(1) Za osebe iz člena 72(1) se izda pisni sklep o pridržanju.

(2) V sklepu o pridržanju na podlagi odstavka 1 se navedejo: [vsebina sklepa], zlasti dejanski in pravni razlogi za odreditev pridržanja; pravica osebe, da pred sodiščem izpodbija zakonitost pridržanja; pravica do odvetnika od pridržanja dalje;

(3) Pridržana oseba izpolni izjavo, v kateri navede, da je bila obveščena o svojih pravicah in ali namerava uveljavljati svoje pravice na podlagi odstavka 2, točka 6, od (b) do (f). Sklep podpišeta policijski organ in pridržana oseba.

(4) Če pridržana oseba odkloni podpis ali ne more podpisati sklepa o pridržanju, to s podpisom potrdi priča.

Nakazatelen kodeks (kazenski zakonik, DV št. 26 z dne 2. aprila 1968, velja od 1. maja 1968)

Člen 26 [...] (1) Določbe členov od 23 do 25 se ne uporabljajo, če gre za nadaljevano kaznivo dejanje, tj. če se v prekinjenih obdobjih, v enakih okoliščinah in pri istovrstni krivdi storita dve ali več dejanj, pri katerih vsako posebej izpolnjuje enega ali različne zakonske znake istega kaznivega dejanja, pri čemer naknadna dejanja v objektivnem in subjektivnem smislu pomenijo nadaljevanje predhodnih dejanj.

(2) Pri nadaljevanem kaznivem dejanju se storilec kaznuje na podlagi vseh dejanj, ki jih vsebuje kaznivo dejanje, in kazenskega skupnega rezultata, ki ga povzročijo ta dejanja.

Člen 198(1) [...] Kdor osebi, ki ima v posesti tujo premično stvar, to vzame, da bi si jo protipravno prilastil, tako da uporabi silo ali grožnje, se zaradi ropa kaznuje z zaporom od treh do desetih let.

Nakazatelen protsesualen kodeks (zakonik o kazenskem postopku, DV št. 86 z dne 28. oktobra 2005, velja od 29. aprila 2006, v nadaljevanju: NPK)

Člen 25(1) [*Prekinitev kazenskega postopka v primeru predložitve vprašanj za predhodno odločanje Sodišču Evropske unije*]

Člen 94(1) Sodelovanje zagovornika v kazenskem postopku je obvezno, če: [*drugi primeri*] 6. je bil obdolženec prijeto;

Člen 96(1) [...] Obdolženec lahko razen v primerih iz člena 94(1), točke od 1 do 3 in 6, v vsaki fazi postopka odkloni zagovornika. Obdolženca se pouči o posledicah odpovedi zagovorniku.

Člen 97(1) Zagovornik lahko sodeluje v kazenskem postopku od prijete osebe ali od njene obdolžitve.

(2) Organ v predkazenskem postopku mora obdolženca poučiti o njegovi pravici do odvetnika in mu omogočiti, da brez odlašanja naveže stik z zagovornikom. Dokler ne izpolni teh obveznosti, ne sme opravljati nobenih preiskovalnih ali drugih procesnih dejanj, v katera je vključen obdolženec.

Člen 248 (spremenjen – DV št. 63 iz leta 2017, veljati začel 5. novembra 2017)
 (1) Na predobravnavnem naroku se obravnavajo ta vprašanja:

[...] (3) ali so bile v predkazenskem postopku storjene kršitve bistvenih postopkovnih pravil, ki jih je mogoče odpraviti in ki so povzročile omejitve postopkovnih pravic obdolženca [*ali drugih oseb*];

5. [*druga vprašanja*] postavitve zagovornika, izvedenca, tolmača ali prevajalca in [*druga vprašanja*];

6. sprejeti prisilni ukrepi;

[*druga vprašanja*].

Člen 270(1) Vprašanje spremembe varnostnega ukrepa se lahko postavi v katerikoli fazi kazenskega postopka. Ponoven predlog za spremembo varnostnega ukrepa se lahko na isti stopnji poda samo v primeru spremenjenih okoliščin.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 **CH** je državljan Republike Bolgarije. Nima izobrazbe, ne obvlada bolgarskega knjižnega jezika in je predkaznovan.
- 2 6. Rayonno upravljenie pri Stolichna direktsia na vatreshnite raboti (šesti okrožni policijski urad direktorata za notranje zadeve glavnega mesta, Bolgarija, v nadaljevanju: okrožni policijski urad) je 2. decembra 2022 začel predkazenski postopek št. 2021/2022, ker so bile 2. decembra 2022 okrog 20.30 v Sofiji iz posesti osebe KL z uporabo sile vzete tuje premične stvari (ženska torbica) s tem, da je bila torbica oškodovanki iztrgana iz rok, kar je hudo kaznivo dejanje po členu 198(1) NK. Okrožni policijski urad je 14. decembra 2022 začel predkazenski postopek št. 2112/2022, ker so bile tega dne okrog 19.00 v Sofiji iz posesti osebe MN brez njene privolitve, z namenom protipravne prilastitve in z uporabo sile vzete tuje premične stvari (ženska torbica), in sicer s tem, da je bila torbica z močnim potegom iztrgana iz roke oškodovanke, zaradi česar je ta padla na tla, kar je hudo kaznivo dejanje po členu 198(1) NK. **CH** je bil po začetku teh dveh postopkov 16. decembra 2022 ob 13.00 na podlagi odredbe policijskega organa pridržan za največ 24 ur, da bi se v okviru drugega predkazenskega postopka, ki se je začel 14. decembra 2022, zavarovali podatki o ugotovitvi njegove udeležbe pri kaznivem dejanju po členu 198 NK.
- 3 **CH** je istega dne, 16. decembra 2022, ob 16.50 podpisal pisno izjavo, da ne želi, da bi ga zastopal niti zagovornik, ki bi ga sam izbral in plačal, niti zagovornik po

uradni dolžnosti. Vendar ni bil obveščen o posledicah odpovedi zagovorniku. V izjavi je navedeno, da jo mora, če je prijeta oseba nepismena ali če ni zmožna sama izpolniti izjave, to izpolniti uradnik in da mora prijeta oseba izjave volje podati v navzočnosti priče, ki s podpisom potrdi njihovo verodostojnost. V obravnavanem primeru na izjavi ni bilo podpisov policijskega organa in priče.

- 4 Iz spisa ni razvidno, da bi bil **CH** brez odlašanja obveščen o razlogih za njegovo prijetje, zlasti o kaznivih dejanjih, ki se mu očitajo.
- 5 Policijski organ je **CH** takoj po njegovem prijetju 16. decembra 2022, od 13.10 do 13.25, brez navzočnosti zagovornika zaslišal kot pričo. Narejen je bil zaznamek o tem, da je bil obveščen o njegovih pravicah, da v zvezi s storitvijo kaznivega dejanja ni dolžan izpovedati zoper sebe in da lahko odkloni pričanje. **CH** je med zaslišanjem priznal, da je bil 14. decembra 2022 udeležen pri storitvi roba ženske v Sofiji s tem, da ji je z uporabo sile iztrgal torbico, in navedel, da je policijskim organom pripravljen pokazati kraj, na katerem je skrnil tujo stvar. V zapisniku o zaslišanju je bil narejen zaznamek, da je zaslišanje potekalo v navzočnosti priče OP, ki pa tega ni potrdila s podpisom.
- 6 Prav tako 16. decembra 2022, od 14.10 do 14.40, je bila izvedena rekonstrukcija kaznivega dejanja, pri kateri je brez navzočnosti zagovornika sodeloval **CH**, pri čemer je **CH** organe kazenskega pregona vodil na kraj, na katerem je bila ukradena torbica. Ob udeležbi dveh prič preiskovalnega dejanja je bil sestavljen zapisnik o preiskovalnem ukrepu, posnete pa so bile tudi fotografije.
- 7 Istega dne, 16. decembra 2022, od 15.50 do 16.20 je bila v stanovanju **CH** opravljena hišna preiskava, pri kateri je bil navzoč, ni pa bil navzoč zagovornik, pri čemer so bila med preiskavo zasežena oblačila in čevlji. O preiskovalnih ukrepih je bil sestavljen zapisnik, pri preiskovalnem dejanju pa sta bili udeleženi prič; poleg tega so bile posnete fotografije. Zapisnik je odobril sodnik okrožnega sodišča v Sofiji.
- 8 Nato je bila 16. decembra 2022 od 17.40 do 17.50 ob udeležbi **CH** in brez navzočnosti zagovornika opravljena neposredna identifikacija osebe, pri kateri ga je oškodovanka MN med štirimi moškimi prepoznala kot storilca kriminalnega napada nanjo. Ob udeležbi dveh prič preiskovalnega dejanja je bil sestavljen zapisnik o preiskovalnem ukrepu, posnete pa so bile tudi fotografije.
- 9 Kmalu zatem, 16. decembra 2022 od 18.05 do 18.15, je bila pri **CH** opravljena osebna preiskava (pregled), pri čemer so bila opisana njegova oblačila in zasežena njegova jakna in hlače. Ob udeležbi dveh prič preiskovalnega dejanja je bil sestavljen zapisnik o preiskovalnem ukrepu, posnete pa so bile tudi fotografije. V zapisniku je bilo izrecno navedeno, da **CH** ne dovoli osebne preiskave, ta zapisnik pa je odobril sodnik okrožnega sodišča v Sofiji.
- 10 Naslednjega dne, 17. decembra 2022, je bila od 15.40 do 15.50 ob udeležbi **CH** in brez navzočnosti zagovornika v okviru prvega predkazenskega postopka št. 2021/2022, ki ga je okrožni policijski urad začel 2. decembra 2022, opravljena

neposredna identifikacija osebe, pri kateri je oškodovanka KL med štirimi moškimi prepoznala **CH** kot storilca kriminalnega napada nanjo. O preiskovalnem ukrepu je bil sestavljen zapisnik, pri preiskovalnem dejanju pa sta bili udeleženi priči; poleg tega so bile posnete fotografije.

- 11 Istega dne, 17. decembra 2022, je bil **CH** s sklepom državnega tožilca pri Sofijska rayonna prokuratura (okrožno državno tožilstvo v Sofiji, Bolgarija) v drugem predkazenskem postopku št. 2112/2022 okrožnega policijskega urada obdolžen kaznivega dejanja po členu 198(1) NK. Dne 17. decembra 2022 ob 18.00 je bil obdolžencu **CH** po uradni dolžnosti postavljen zagovornik, odvetnik Georgi Stoyanov, član Sofijska Advokatska Kolegia (odvetniška zbornica v Sofiji, Bolgarija), ker je bila njegova obramba na podlagi člena 94(1), točka 6, NPK obvezna, ob 18.10 pa sta bila oba seznanjena z obdolžitvijo. Takoj zatem, 17. decembra 2022 od 18.20 do 18.30, je bil obdolženec **CH** zaslišan in je navedel, da razume obdolžitev, vendar se ni hotel izreči o njej.
- 12 Državni tožilec pri okrožnem državnem tožilstvu v Sofiji je s sklepom z dne 17. decembra 2022 na podlagi člena 64(2) NPK zaradi priprave predloga za odredbo varnostnega ukrepa pripora odredil pridržanje obdolženca **CH** za največ 72 ur. Okrožno sodišče v Sofiji je s sklepom z dne 19. decembra 2022 predlogu državnega tožilca ugodilo in zoper **CH** odredilo najhujši varnostni ukrep, to sodno odločbo pa je Sofijski gradski sad (okrajno sodišče za mesto Sofija, Bolgarija) 29. decembra 2022 potrdilo.
- 13 Državni tožilec pri okrožnem državnem tožilstvu v Sofiji je s sklepom z dne 5. januarja 2023 zaradi povezave med ropoma združil predkazenska postopka v en postopek, ki ga je okrožni policijski urad nadaljeval pod št. 2112/2022.
- 14 Senat okrožnega sodišča v Sofiji je s sklepom z dne 13. junija 2023, ki je bil razglašen na javni seji, zavrnil predlog obdolženca **CH** za spremembo varnostnega ukrepa pripora, ki mu je bil odrejen. Okrajno sodišče za mesto Sofija je to sodno odločbo 22. junija 2023 potrdilo.
- 15 **CH** je bil s sklepom državnega tožilca pri okrožnem državnem tožilstvu v Sofiji z dne 26. julija 2023 obdolžen storitve obeh ropov v obdobju od 2. decembra 2022, 20.30, do 14. decembra 2022, 19.00, kot nadaljevanega kaznivega dejanja po členu 198(1) v povezavi s členom 26(1) NK. **CH** in njegov zagovornik po uradni dolžnosti sta bila 7. avgusta 2023 ob 14.00 seznanjena s spremenjeno obdolžitvijo, obdolženec pa je med zaslišanjem, opravljenim istega dne od 14.10 do 14.20, navedel, da razume obdolžitev, vendar zanika svojo udeležbo pri obeh ropih.
- 16 Zagovornik, odvetnik Stoyanov, je bil 14. avgusta 2023 seznanjen z vsebino preiskovalnega spisa. Naslednji dan, 15. avgusta 2023, je bila pri okrožnem sodišču v Sofiji vložena obtožnica zoper obtoženca **CH** zaradi očitane nadaljevanega kaznivega dejanja po členu 198(1) v povezavi s členom 26(1) NK, na podlagi katere se je pri tem sodišču začel splošni kazenski postopek NOHD št. 11234/2023. Državni tožilec je sodišču 16. avgusta 2023 posredoval pisni

predlog zagovornika po uradni dolžnosti za spremembo odrejenega varnostnega ukrepa. Dne 18. avgusta 2023 je na javni seji potekal narok na podlagi člena 270 NPK, na katerem se je obravnavalo vprašanje ustreznosti varnostnega ukrepa, predložitveni kazenski senat pa je s sklepom z istega dne ta ukrep spremenil v najmilejši varnostni ukrep, in sicer v obveznost javljanja.

- 17 V obrazložitvi je bilo navedeno, da je bil obtoženec **CH** 16. decembra 2022 ob 13.00 prijet na podlagi odredbe policijskega organa in da je takrat nastala njegova pravica do odvetnika v skladu s členom 30(4) ustave. Organi kazenskega pregona niso zagotovili izvrševanja te pravice, in sicer ne glede na izjavo o odpovedi zagovorniku, ki je bila izpolnjena po prijettju. Zaradi obravnavanih dejanskih okoliščin, in sicer, da je **CH** nepismen, in njegove izpovedbe na seji, da se ni zavedal pomena dokumenta, ki mu je bil predložen, zlasti zato, ker ni pričē, ki bi lahko potrdila zadevno dejstvo, namreč ni mogoče nedvoumno šteti, da se je to odločil prostovoljno in zavestno.
- 18 V tem položaju sodišče nobenega od preiskovalnih ukrepov, ki so bili izvedeni po prijettju obtoženca in pred njegovo obdolžitvijo, in sicer zaslišanj prič, rekonstrukcije kaznivega dejanja, neposredne identifikacije osebe, osebne preiskave in izjav o udeležbi pri kaznivem dejanju, podanih policijskim organom zunaj sodnega postopka, ne sme uporabiti za potrebno presojo utemeljenega suma udeležbe pri očitnem kaznivem dejanju. Poleg tega zakonodajalec Unije v skladu s členom 3(2)(a) in (b) Direktive 2013/48 za razliko od nacionalnega prava Republike Bolgarije pravico do dostopa do odvetnika določa tudi že pred pridržanjem osebe, in sicer, preden jo zasliši policija ali drug organ kazenskega pregona ali pravosodni organ ali od preiskovalnega dejanja ali drugega dejanja zbiranja dokazov, ki ga izvedejo preiskovalni ali drugi pristojni organi. Države članice v skladu s členom 12(2) te direktive tudi zagotovijo, da se pri vrednotenju izjav osumljenih ali obdolženih oseb ali dokazov, pridobljenih s kršitvijo njihove pravice do odvetnika, spoštujeta pravica do obrambe in poštenost postopka. Rok za prenos Direktive je potekel 27. novembra 2016, njene določbe o pravicah fizičnih oseb in obveznostih spoštovanja teh pravic s strani držav članic pa imajo vertikalni neposredni učinek.
- 19 Predložitveno sodišče meni, da je v tem trenutku edini dokaz, ki **CH** povezuje z objektivnimi zakonskimi znaki prvega kaznivega dejanja, ki se mu očita, in sicer le posredno, izpovedba pričē QR, ki je izpovedala, da je od njega kupila mobilni telefon oškodovanke KL, pridobljen s kaznivim dejanjem, ki so ga pozneje zasegli preiskovalni organi.
- 20 Prvostopenjsko sodišče je na podlagi teh preudarkov zastopalo stališče, da je bilo treba, ne glede na to, da je **CH** predkaznovan in da sta bili kaznivi dejanji formalno storjeni med preizkusno dobo, ki mu je bila naložena na podlagi predhodne obsodbe, zaradi nizke stopnje utemeljenega suma, da je bil morda udeležen pri kaznivem dejanju, in več kot osemmesečnega pripora odredbo pripora spremeniti v najmilejši zakonsko določeni varnostni ukrep, in sicer „obveznost javljanja“, ker je z navedenim ustreznim informacijskim virom za

očitano udeležbo pri enem od ropov sicer mogoče upravičiti odredbo začetka pripora, ne pa njegovega nadaljevanja v sodni fazi kazenskega postopka, saj gre za najhujši osebni procesni prisilni ukrep.

- 21 Okrajno sodišče za mesto Sofija je na podlagi pritožbe zastopnika okrožnega državnega tožilstva v Sofiji s sklepom z dne 7. septembra 2023 razveljavilo odločitev okrožnega sodišča v Sofiji in potrdilo varnostni ukrep pripora, ki je bil izrečen **CH**. Pritožbeno sodišče v obrazložitvi okrožnemu sodišču v Sofiji očita pristranskost, ker „se je ob kršitvi člena 6(1) EKČP izreklo o vprašanju krivde in ocenilo veljavnost pridobljenega dokaznega gradiva in njegovo zadostnost“. V nadaljevanju navaja, da „so bile pravice pridržane osebe **CH**, ker ji ni bil zagotovljen odvetnik, dejansko kršene“, hkrati „pa ni dokazov za to, da je bila zoper ta pripor vložena pritožba po predpisanem zakonskem postopku“, in da „sta imela obtoženec in njegov zagovornik možnost uveljavljati njune pravice“, in sicer na podlagi specialnega zakona, ki določa odgovornost države za policijsko pridržanje za največ 24 ur. Okrajno sodišče za mesto Sofija je poudarilo, da, ker take pobude ni bilo, „ukrepi, ki so bili sprejeti ob udeležbi ali brez udeležbe **CH**, dokler se mu kot obtožencu ni začelo soditi, niso nezakoniti in imajo dokazno vrednost, čeprav **CH** med pridržanjem ni bil postavljen zagovornik“.
- 22 Predložitveni kazenski senat je 2. oktobra 2023 v okviru javnega materialnega preizkusa obtožnega akta ponovno odločal o vprašanju varnostnega ukrepa in ga spremenil v „obveznost javljanja“, ker ni bilo razumnih razlogov za odstopanje od obrazložitve, predstavljene v predhodnem postopku.
- 23 Okrajno sodišče za mesto Sofija je v drugi sestavi na podlagi pritožbe zastopnika okrožnega državnega tožilstva s sklepom z dne 7. novembra 2023 razveljavilo odločitev okrožnega sodišča v Sofiji in potrdilo varnostni ukrep pripora, ki je bil izrečen **CH**. Pritožbeno sodišče je v obrazložitvi navedlo nekatere dokaze, pridobljene v obravnavani zadevi, za katere predložitveno sodišče meni, da se ne nanašajo neposredno na udeležbo **CH** pri obeh ropih, in ugotovilo, da ti dokazi, če se jih obravnava skupaj, podpirajo „utemeljen sum udeležbe obtoženca“. Poleg tega je navedlo, da „ni ugotovilo, da bi bile v predkazenskem postopku ob prijettu obtoženca storjene kršitve bistvenih postopkovnih pravil“, ker „je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso ESČP obtožencu ali osumljencu pravočasno omogočiti dostop do zagovornika“, vendar ta pravica „ni neomejena“. Sodišče je opozorilo tudi, da je bil **CH** nedvomno obveščen o njegovi pravici do dostopa do odvetnika, kar je razvidno iz tega, da mu je policija vročila kopijo sklepa o pridržanju in je poleg tega podpisal pisno izjavo o svojih pravicah, tako da ni razlogov za to, da bi bilo treba upoštevati stališče okrožnega sodišča v Sofiji, v skladu s katerim „obtoženec, ko se je odpovedal pravici do odvetnika, ni bil obveščen, to je, da ni vedel, kaj je podpisal, ker je bil nepismen“. Pritožbeno sodišče je prvostopenjsko sodišče kritiziralo tudi zaradi njegove „razlage Direktive 2013/48“, ker člen 3(6) te direktive „določa, da se lahko v predkazenskem postopku začasno odstopi od teh pravic“.

Bistvene trditve strank postopka v glavni stvari

- 24 [zgolj navedbe v zvezi z vprašanjem, ali je treba vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe]

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 25 Predmet obravnavanega postopka je morebitna udeležba obtoženca **CH** pri kaznivem dejanju, ki se mu očita, zaradi česar se ga kazensko preganja, predložitveno sodišče pa mora odločiti o vprašanju krivde. Kot glavno vprašanje je treba pojasniti, ali so preiskovalni organi, ko so ga dejansko prijeli in preden so ga uradno obdolžili, spoštovali pravico **CH** do dostopa do odvetnika iz Direktive 2013/48, zlasti glede na to, da imata predložitveni kazenski senat in pritožbeno sodišče nasprotujoči si stališči glede uporabe te direktive.
- 26 Sodišče mora najprej pojasniti, ali je skladno s členom 12(2) Direktive 2013/48 v povezavi s členom 47, prvi odstavek, Listine, če sodišče na podlagi nacionalne ureditve in sodne prakse pri odreditvi ali izvršitvi ustreznega varnostnega ukrepa nima možnosti presoditi, ali so bili dokazi, ko je bil obdolženec osumljen in so mu policijski organi omejili pravico do prostega gibanja, pridobljeni ob kršitvi pravice do dostopa do odvetnika, ki jo določa ta direktiva. To vprašanje se postavlja glede na prvo odločitev Stadtgericht Sofia (okrajno sodišče za mesto Sofija) v sklepu z dne 7. septembra 2023, kolikor je bila s to odločitvijo taka pristojnost prvostopenjskega sodišča v celoti zanikana. Da bi se lahko preverilo, ali je stališče, ki ga zastopa pritožbeno sodišče, pravilno, je treba odgovoriti tudi na vprašanje, ali bi bila zahteva po spoštovanju pravice do obrambe in poštenosti postopka v smislu člena 12(2) Direktive 2013/48 izpolnjena, če bi sodišče, ki preverja vprašanje ustreznosti varnostnega ukrepa, pri oblikovanju svojega notranjega prepričanja upoštevalo dokaze, ki so bili pridobljeni na podlagi kršitve zahtev iz Direktive, ko je bila zadevna oseba osumljena in so ji policijski organi omejili pravico do prostega gibanja. Predložitveno sodišče opozarja, da je Sodišče večkrat obravnavalo sistemski problem nepravilnega prenosa in uporabe delov Direktive 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščenosti v kazenskem postopku in Direktive 2013/48, ki se nanašajo na osumljence, ker v Republiki Bolgariji ni tega pravnega instituta (glej sodbi C-608/21 in C-209/22).
- 27 To, da lahko sodišče, ki odloča o vprašanju varnostnega ukrepa, načeloma preveri, ali so bile pravice osumljenca ali obdolženca, ki izhajajo iz Direktive 2013/48, v pripravljalnem postopku spoštovane, je odločilno za presojo, ali obstaja utemeljen sum njegove udeležbe pri kaznivem dejanju, ki se mu očita. Predložitveno sodišče meni, da mora biti spoštovanje pravice do obrambe in poštenosti postopka iz člena 12(2) navedene direktive zagotovljeno ne le pri dokončni odločitvi sodišča o krivdi zadevne osebe, ampak tudi pri presoji vprašanja, ali je treba zoper to osebo odrediti ali izvršiti varnostni ukrep in kateri.

- 28 Poleg tega mora Sodišče, ponovno glede na prvo odločitev Stadtgericht Sofia (okrajno sodišče za mesto Sofija) iz sklepa z dne 7. septembra 2023 in glede na to, da se predložitvenemu sodišču očita pristranskost, obravnavati tudi vprašanje, ali to, da sodišče, ki kljub nasprotnemu navodilu hierarhično višjega sodišča preveri ustreznost varnostnega ukrepa, izloči dokaze, pridobljene v nasprotju z Direktivo 2013/48, negativno vpliva na zahteve glede poštenosti postopka iz člena 12(2) te direktive v povezavi s členom 47, prvi in drugi odstavek, Listine in zbuja dvom v nepristranskost sodišča.
- 29 Stadtgericht Sofia (okrajno sodišče za mesto Sofija) je v drugi odločitvi iz sklepa z dne 7. novembra 2023 ugotovilo, da se v posebnih okoliščinah obravnavanega primera uporablja člen 3(6)(b) Direktive 2013/48, ki določa, da se lahko v izjemnih okoliščinah v predkazenskem postopku začasno odstopi od pravice do dostopa do odvetnika, kadar je takojšnje ukrepanje preiskovalnih organov nujno, da se prepreči resno tveganje za kazenski postopek. Pri tem stališču se predpostavlja, da bo Sodišče Evropske unije zavzelo stališče glede vprašanja, ali ima zadevna določba v zadevni državi članici EU neposredni učinek, ker ni bila prenesena v njeno nacionalno pravo in prizadetim fizičnim osebam ne daje pravic. Pri tem je treba opozoriti, da predložitveni kazenski senat meni, da določba člena 3(6)(b) Direktive 2013/48 ni bila izrecno prenesena v nacionalno pravo, ker je v očitnem nasprotju s členom 30(4) ustave, ki jasno in nedvoumno določa, da pravica do odvetnika nastane ob prijemu ali obdolžitvi, to je, da odlašanje ni dopustno.
- 30 Naslednje upošteveno vprašanje, ki ga mora pojasniti Sodišče, je, ali se spoštujejo jamstva iz člena 9(1)(a) in (b) v povezavi z uvodno izjavo 39 Direktive 2013/48, če se je osumljenec sicer pisno odpovedal pravici do dostopa do odvetnika, vendar je osumljenec nepismen in ni bil obveščen o morebitnih posledicah odpovedi ter je pozneje pred sodiščem izpovedal, da ni bil seznanjen z vsebino dokumenta, ki ga je podpisal, ko so mu policijski organi omejili pravico do prostega gibanja. Predložitveno sodišče je to vprašanje predložilo zaradi prve odločitve Stadtgericht Sofia (okrajno sodišče za mesto Sofija) v sklepu z dne 7. septembra 2023 (glej točko 21 zgoraj).
- 31 Sodišče mora nazadnje pojasniti tudi vprašanje, ali organi osumljenca zato, ker se je ob prijemu odpovedal pravici do dostopa do odvetnika, neposredno pred izvedbo vsakega nadaljnjega preiskovalnega ukrepa, v katerega je vključen, niso več zavezani obvestiti o pravici do dostopa do odvetnika in posledicah morebitne odpovedi tej pravici. Na podlagi nacionalnega prava predložitvenega sodišča se prijeta oseba sicer lahko odpove zagovorniku, taka odpoved pa ni več dopustna, takoj ko je ta oseba uradno obdolžena. Posledica te posebnosti nacionalnega prava je ustaljena sodna praksa Varhoven kasatsionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče, Bolgarija), v skladu s katero začetna odpoved zagovorniku, ki jo prijeta oseba poda, ko ji je omejena pravica do prostega gibanja, velja za vse nadaljnje preiskovalne ukrepe, ki se nanašajo nanjo in v katere je vključena, ki se opravijo pred njeno obdolžitvijo.

- 32 V skladu s to ustaljeno sodno prakso najvišjega bolgarskega sodišča se je ravnalo tudi v obravnavanem postopku, ker so preiskovalni organi po prijemu **CH** opravili številne preiskovalne ukrepe, in sicer zaslišanje prič, rekonstrukcijo kaznivega dejanja, neposredno identifikacijo osebe in zaslišanje, ne da bi ga obvestili o naravi ukrepov in možnih posledicah in mu omogočili, da mu pred vsakim ukrepom pomaga odvetnik.

DELOVNI DOKUMENT